

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ КОНФЛІКТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Вдовиченко Анастасія

Сучасні соціальні умови розвитку дитини характеризуються зростанням навчального навантаження, емоційної напруги та підвищених вимог з боку дорослих. Молодший шкільний вік є сенситивним періодом становлення самосвідомості, емоційної регуляції та соціальної адаптації. У цей час внутрішні суперечності між потребами дитини та зовнішніми вимогами можуть набувати гострого характеру та проявлятися у формі підвищеної тривожності, поведінкових труднощів або психосоматичних симптомів, що зумовлює необхідність комплексного підходу до вивчення внутрішньої конфліктності молодших школярів.

Мета публікації – теоретично обґрунтувати доцільність комплексного підходу до дослідження внутрішньої конфліктності у дітей молодшого шкільного віку.

Внутрішня конфліктність розглядається як психологічний стан суперечності між мотивами, потребами, цінностями та вимогами соціального середовища, який супроводжується емоційним напруженням і труднощами саморегуляції. У молодшому шкільному віці внутрішній конфлікт може виникати внаслідок невідповідності між прагненням до успішності та страхом невдачі, між потребою в прийнятті та переживанням соціального відторгнення, між бажанням самостійності та залежністю від дорослих. Психодинамічний підхід пояснює *внутрішню конфліктність* як результат суперечності між внутрішніми потягами та соціальними заборонами. Когнітивний підхід акцентує увагу на ролі інтерпретації дитиною власного досвіду та формуванні негативних установок щодо себе. Гуманістичний напрям розглядає внутрішній конфлікт як порушення цілісності «Я» та невідповідність між реальним і бажаним образом себе. Біопсихосоціальний підхід підкреслює взаємодію психологічних, соціальних та фізіологічних чинників [1, 3].

Комплексний підхід до вивчення внутрішньої конфліктності передбачає інтеграцію різних рівнів аналізу [2, 4]:

1. емоційного (рівень тривожності, напруження, страхів);
2. когнітивного (самооцінка, рівень домагань, особливості самосприйняття);
3. поведінкового (реакції уникнення, агресивність, замкненість);
4. психофізіологічного (соматичні прояви, вегетативні реакції);
5. соціального (особливості сімейної взаємодії та шкільної адаптації).

Використання лише однієї діагностичної методики не дозволяє повноцінно розкрити структуру внутрішньої конфліктності. Поєднання проєктивних методик, опитувальників, спостереження та аналізу продуктів діяльності забезпечує більш об'єктивне та багатовимірне розуміння психологічного стану дитини. Такий підхід дозволяє виявити як усвідомлювані, так і неусвідомлювані аспекти внутрішніх суперечностей [2, 3].

Таким чином, комплексність дослідження також передбачає врахування вікових особливостей розвитку. Молодший шкільний вік характеризується формуванням довільності поведінки, розвитком рефлексії та становленням навчальної мотивації. Недостатня сформованість цих механізмів може посилювати внутрішню напругу та ускладнювати адаптацію. Комплексний підхід до вивчення внутрішньої конфліктності молодших школярів забезпечує цілісне розуміння її структури та механізмів формування. Інтеграція емоційних, когнітивних, поведінкових і соціальних компонентів дозволяє своєчасно виявити психологічні труднощі та запобігти їх трансформації у стійкі емоційні або психосоматичні порушення. Такий підхід створює підґрунтя для розробки ефективних програм психопрофілактики та психокорекції.

Перспективи подальших досліджень полягають в емпіричній перевірці моделі внутрішньої конфліктності та визначенні її взаємозв'язку з показниками емоційної стабільності й психосоматичного здоров'я дітей.

Список використаних джерел

1. Максименко С. Д. Загальна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2017.
2. Прихожан А. М. Психологія тривожності у дітей. Київ: Освіта, 2012.
3. Юнг К. Г. Психологічні типи. Харків: Фоліо, 2010.
4. Vizniuk I., et al. Forming Communicative Competence in Future Specialists of the Socio-Economic Sphere. Amazonia Investiga. № 12(67). 2023. P. 19–29. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.67.07.2>